

Актуальні проблеми адаптації законодавства України в умовах євроінтеграції

Грянка Г.В., професор кафедри загальноправових дисциплін ННПП НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

Інтеграція України до Європейського Союзу є одним з її основних зовнішньополітичних пріоритетів. Стратегічною метою держави проголошено повноправне членство в ЄС. Фундаментальні основи європейської політики України, механізми і тактику реалізації стратегічного курсу визначають наступні документи: Конституція України (ст. 18) [1]; закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01 липня 2010 року, який підкреслює, що забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі [2] та інші.

Ключовим елементом успішної інтеграції України до ЄС є досягнення певного рівня узгодженості законодавства нашої країни з правовими нормами Євросоюзу. Зближення українського законодавства із сучасною європейською системою права забезпечить розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян України, економічний розвиток держави в рамках ЄС і сприятиме поступовому зростанню добробуту громадян, приведенню його до рівня, що склався у державах-членах ЄС, а також створить необхідні передумови для отримання Україною статусу асоційованого члена Євросоюзу, що є головним зовнішньополітичним пріоритетом України в середньостроковому вимірі.

Однією з форм реалізації завдань по адаптації законодавства є співпраця України з міжнародними організаціями, ефективне двостороннє співробітництво тощо. Показовим в цьому плані є членство України в Раді Європи. Конвенції цієї організації встановлюють спільні стандарти Ради Європи та ЄС. Україною ратифіковано близько 30 конвенцій цієї організації. Вирішення завдань на цьому напрямку інтеграції України до ЄС головним чином покладено на спільні зусилля виконавчої та законодавчої гілок влади. Обсяг робіт вражає, адже гармонізація національного законодавства до тих норм, що діють в ЄС, пов'язана із розв'язанням цілої низки організаційних, кадрових, фінансових, методологічних, інформаційних і наукових питань. Таким чином, це досить тривалий та копіткий процес.

Проаналізований стан наближення українського законодавства до правової системи ЄС дозволяє виявити ті проблеми, що постали перед Україною, і запропонувати підходи до підвищення ефективності цього процесу. В цьому зв'язку зауважимо, що адаптація українського законодавства до законодавства ЄС відбувається на фоні правової реформи в Україні. Держава повинна створювати нове законодавство, у відповідності до міжнародних принципів і стандартів, оскільки до цього часу в її правовій базі згадані принципи і стандарти просто були відсутні. Залишається практично відсутнім і цілісне законодавче поле в Україні.

Існуюча законодавча база України є суперечливою, нестабільною і малозрозумілою. Залишаються нерозв'язаними важливі питання загальнодержавного значення.

Процес гармонізації українського законодавства з системою права ЄС уповільнюється об'єктивною різницею історичного та соціокультурного розвитку правових систем, діючою кадровою політикою, корупцією державних службовців та бюрократичною системою в Україні.

Отже, створюючи національну державну правову систему у відповідності до «єсівських» норм, необхідно одночасно із адаптацією вже існуючих законів приймати нові, узгоджені із правовим полем ЄС, законодавчі акти. Роль найвищого законодавчого органу країни у цьому процесі абсолютна. Беззаперечним є і те, що процес адаптації законодавства України вимагає злагодженої співпраці всіх гілок влади. Серед інших проблем правової системи України необхідно виділити відсутність дієвого механізму імплементації чинних правових норм.

Україна, нажаль, знаходиться ще далеко від європейських стандартів правової регламентації. Багатогранність європейського правового поля, його комплексний характер наочно свідчать про труднощі на шляху узгодження національного законодавства із загальноєвропейським. Формування правового поля держави є тривалим соціальним процесом, що органічно пов'язаний із змінами у всіх інших сферах життя суспільства. Штучно прискорити цей процес неможливо, але потрібно створити йому режим найбільшого сприяння. Більш ефективному процесиві наближення правового поля держави до стандартів права ЄС сприятиме впровадження наступних заходів:

- створення однієї цілісної системи законодавства України, оскільки розпорошеність ускладнює процес адаптації;
- створення українсько-європейського глосарію юридичної термінології;
- активне залучення іноземних експертів та максимальне використання технічної допомоги ЄС щодо адаптації українського законодавства;
- поглиблення співпраці з міжнародними організаціями (РЄ, ОБСЄ та ін.).

Необхідно також розширити і поглибити наукові дослідження проблем адаптації та забезпечити впровадження наукових рекомендацій з цих питань у реальну практику. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС є пріоритетним напрямом співробітництва і обов'язковою передумовою інтеграції до цієї організації. На наше переконання, розуміння важливості цього процесу, вдале поєднання підходів та методів щодо реалізації зближення двох правових систем дасть позитивний результат.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: закон України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30 – Ст. 141.
2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: закон України від 01 лип. 2010 р. // Відомості Верховної Ради України – 2010. – № 40 – Ст. 527.